

## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Фінанси підприємств»

<b>Рівень вищої освіти</b>	Перший (бакалаврський) рівень
<b>Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми</b>	071 Облік і оподаткування, Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
<b>Статус навчальної дисципліни</b>	Обов'язкова навчальна дисципліна
<b>Курс, семестр</b>	0710Обд_2022[1] (стн), 3 семестр
<b>Трудомісткість</b>	90 год. 3 кредити ЄКТС
<b>Мова(и) викладання</b>	Державна
<b>ННІ / факультет, кафедра</b>	Обліку та фінансів Фінансів, банківської справи та страхування
<b>Контактні дані розробника(ів)</b>	Чумак Валентина, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування <i>e-mail</i> : <a href="mailto:valentyna.chymak@pdaa.edu.ua">valentyna.chymak@pdaa.edu.ua</a> , тел. 095 645 61 41 сторінка викладача <a href="https://www.pdaa.edu.ua/people/chumak-valentyna-dmytrivna">https://www.pdaa.edu.ua/people/chumak-valentyna-dmytrivna</a>
<b>Мета вивчення навчальної дисципліни</b>	Формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств.
<b>Компетентності</b>	<p>Загальні:</p> <p>ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК04. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.</p> <p>ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні):</p> <p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.</p> <p>СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.</p> <p>СК05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз</p>

	<p>з метою прийняття управлінських рішень.</p> <p>СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.</p>
<p><b>Результати навчання</b></p>	<p>ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.</p> <p>ПР11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємства різних організаційно-правових форм власності.</p> <p>ПР13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.</p> <p>ПР14. Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії.</p>
<p><b>Методи навчання</b></p>	<p>Словесні методи (лекція); наочні методи (ілюстрування); практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою – підготовка реферату); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності; інтерактивні методи (дискусії, диспути, дебати); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій); методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (контрольна робота, самостійна робота).</p>
<p><b>Програма навчальної дисципліни</b></p>	<p><b>Тема 1. Основи фінансів підприємств.</b> Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди та фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.</p> <p><b>Тема 2. Формування і розподіл прибутку.</b> Формування прибутку підприємства. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Розподіл прибутку підприємства. Використання чистого прибутку.</p> <p><b>Тема 3. Оподаткування підприємств.</b> Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Становлення оподаткування прибутку. Чинний порядок оподаткування прибутку. Податок на доходи фізичних осіб. Платежі за ресурси. Екологічний податок. Непрямі податки, які сплачують підприємства. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Мито. Цільові відрахування, які сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.</p> <p><b>Тема 4. Обігові кошти.</b> Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація обігових коштів. Визначення потреби в оборотних коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом. Джерела формування обігових коштів. Власні джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування обігових коштів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання. Показники стану та ефективності використання обігових коштів. Показники стану власних обігових коштів. Вплив розміщення обігових коштів на фінансовий стан підприємства.</p> <p><b>Тема 5. Кредитування підприємств.</b> Необхідність та сутність кредитування підприємств. Кругообіг коштів підприємства та необхідність залучення кредитів. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємств. Види банківського кредиту та їх характеристика. Умови та порядок</p>

отримання банківського кредиту. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування підприємств. Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

**Тема 6. Оцінювання фінансового стану підприємств.** Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

**Тема 7. Фінансове планування на підприємствах.** Фінансова стратегія підприємств. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

**Тема 8. Фінансова санація підприємств.** Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Економічна сутність санації підприємств. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства, що перебуває в кризі. Аналіз причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Економіко-правові аспекти санації та банкрутство підприємств. Судове врегулювання господарських спорів. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Мирова угода. Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.

Стратегія оцінювання результатів навчання

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом	
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	Виконання завдань самостійної роботи (практичних завдань)	Контрольна робота		
Тема 1. Основи фінансів підприємств	3	4		3		10	
Тема 2. Формування і розподіл прибутку	3	4		3		10	
Тема 3. Оподаткування підприємств	3	4		3		10	
Тема 4. Обігові кошти	3	4		3		10	
Тема 5. Кредитування підприємств	3	4		3		10	
Тема 6. Оцінювання фінансового стану підприємств	3	4		3		10	
Тема 7. Фінансове планування на підприємствах	3	4		3		10	
Тема 8. Фінансова санація підприємств	3	-		3		6	
Підготовка реферату				5			5
Контрольна робота						15	19
<b>Разом</b>	<b>24</b>	<b>28</b>	<b>5</b>	<b>24</b>	<b>19</b>	<b>100</b>	

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом – залік.

<p><b>Політика навчальної дисципліни</b></p>	<p>Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Дисципліна є обов'язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти повинен обов'язково бути присутнім на заняттях, а у випадку відсутності з будь-яких причин на занятті повинен ліквідувати заборгованість з лекційного та практичного матеріалу.</p> <p>Здобувач вищої освіти під час навчального процесу та вивчення дисципліни повинен дотримуватись академічної доброчесності стосовно виконання самостійної роботи. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, що передбачені робочою програмою.</p> <p>Здобувач вищої освіти повинен з'являтися на заняття за розкладом, вчасно (згідно розкладу занять) та завершувати його згідно графіку навчального процесу. Під час занять здобувач вищої освіти не повинен користуватись мобільним телефоном. Обов'язковим є виконання всіх практичних завдань. Якщо здобувач вищої освіти виконує практичне завдання несвоєчасно без поважних на те причин, то викладач приймає його в позаурочний час, знижуючи бали за виконання практичного завдання на 30 відсотків.</p>
<p><b>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</b></p>	<p>Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Звітність підприємств», «Облік зовнішньоекономічної діяльності», «Фінансово-господарський контроль».</p>
<p><b>Рекомендовані джерела інформації</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>Основні</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Полтава : РВВ ПДАА, 2018. 350 с.</li> <li>2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2018. 292 с.</li> <li>3. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 206 с.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Допоміжні</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Безкровний О. В., Дорошенко О. О. Податкова система : навч. посіб. Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2018. 364 с.</li> <li>2. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 164 с.</li> <li>3. Боднар О. А. Управління фінансовою санацією підприємства : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2020. 80 с.</li> <li>4. Боронос В. Г., Плікус І. Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми : СДУ, 2022. 459 с.</li> <li>5. Власова Н. О. Фінанси підприємств : підручник. Харків: Світ книг, 2018. 437 с.</li> <li>6. Концепція Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 641-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <a href="http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-p">http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-p</a>.</li> <li>7. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.</li> <li>8. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 388 с.</li> <li>9. Ситник Н. С., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.</li> <li>10. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз</li> </ol>

- : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.
11. Фінанси підприємств : навч. посіб. / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
12. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як? : навч. посіб. / авт. кол. Київ, 2019. 272 с.
13. Чумак В., Антіпова В. Управління грошовими активами підприємства. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали V міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів, 22-23 березня 2023 р. Львів, 2023. С. 202–204.
14. Чумак В. Д., Безкровний О. В. Оподаткування особистих селянських господарств: сучасні реалії та перспективи розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 49. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/49-2020>
15. Чумак В. Д., Безкровний О. В., Кіріченко Н. О. Фінансові аспекти забезпечення прибуткової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 9. – URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/560/567>.
16. Чумак В., Бражник Л. Оподаткування доходів громадян: проблеми та вдосконалення. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали V міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів, 22-23 березня 2023 р. Львів, 2023. С. 205–207.
17. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч.-метод. посіб. для аудиторної та самостійної роботи. Полтава : ПДАА, 2019. 218 с.
18. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч.-метод. посіб. для проведення практичних занять та самостійного вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 07 Управління та адміністрування. Полтава : ПДАУ, 2021. 183 с.
19. Чумак В. Д., Гвізджинська І. Ю. Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-25>.
20. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Оцінка неплатоспроможності підприємств при загрозі банкрутства. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 130–137.
21. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Система виявлення та подолання фінансової кризи в умовах сільськогосподарських підприємств: механізм впровадження та реалізації. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10300> (дата звернення: 16.06.2022). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.5.91](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.91).
22. Чумак В. Д., Драчук С. О. Вплив тривалості обороту заборгованостей на інтерпретацію значення показника поточної платіжної готовності підприємства. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку* : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., Херсон-Хмельницький, 27-28 квітня 2023 р., ХНТУ, 2023. С. 161-163.
23. Чумак В. Д., Кіріченко Н. О. Впровадження системи виявлення та подолання фінансової кризи на сільськогосподарських підприємствах. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3. С. 135-148.
24. Чумак В. Д. Місце та роль фінансового планування в управлінні підприємством. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), м. Полтава, 21 жовтня 2021 р. Полтава, 2021. С. 519–522.
25. Чумак В. Д. Організація та значення фінансово-аналітичної роботи на малому підприємстві. *Innovations and prospects of world science*: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Ванкувер, Канада, 4-6 листопада 2021 р. Ванкувер, 2021. С. 821–826.
26. Чумак В. Д. Резерви збільшення прибутку сільськогосподарських підприємств. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, м. Полтава, 28 жовтня 2021 р. Полтава, 2021. С. 122–124.

27. Чумак В.Д., Тараненко О.О. Управління дебіторською заборгованістю суб'єктів малого підприємництва. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 22 листопада 2022 р. Суми. С. 83-86.
28. Чумак В. Д. Управління дивідендною політикою підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах*: матеріали III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Полтава, 15-16 квітня 2021 р. Полтава, 2021. С. 283–286.
29. Nekrasenko, L., Pittman, R., Doroshenko, O., Chumak, V., Doroshenko, A. (2019). Grain logistic sin Ukraine: themain challenges and effective ways to reach sustainability. *Economic Annals-XXI*, 178(7-8), 70-83.

**Інформаційні ресурси мережі Інтернет**

1. Офіційний сайт журналу «Дебет-кредит»: <http://dtkr.com.ua/?lang=ukr>.
2. Офіційний сайт журналу «Облік і фінанси»: <http://www.afj.org.ua/>.
3. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
4. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
5. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>.

**Рік введення**

2023 рік